

Секція: Юридичні науки

Шпіляревич Вікторія Вікторівна

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

У різних державах світу законодавче регулювання заходів кримінально-правового характеру є неоднаковим. Це пояснюється тим, що розробка чи вдосконалення кримінального законодавства конкретної держави здійснюється з урахуванням особливостей власної правової системи та моделі кримінально-правового впливу. Так, згідно положень Кримінального кодексу Республіки Молдова (далі – КК Республіки Молдова) від 18 квітня 2002 року усі заходи кримінально-правового характеру поділяються на [1].

1) заходи покарання (Глава VII, ст. ст. 61–74): штраф; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, позбавлення або анулювання права керувати транспортними засобами; позбавлення військового, чи спеціального звання, класного чину і державних нагород; неоплачувана робота на користь суспільства; позбавлення волі на певний строк; довічне позбавлення волі;

2) заходи безпеки (Глава X, ст. ст. 98–106-1).

Зокрема, відповідно до положень ч. 2 ст. 98 КК Республіки Молдови від 18 квітня 2002 року заходами безпеки є [1]:

- а) примусові заходи медичного характеру;
- б) примусові заходи виховного характеру;
- в) висилка;
- г) спеціальна конфіскація;

д) розширена конфіскація.

А зараз більш детально про правову природу зазначених вище заходів безпеки.

1. Примусові заходи медичного характеру (ст. ст. 99–102) – це різновид заходів безпеки, передбачені КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, які можуть бути застосовані до особи, що вчинила діяння, передбачене кримінальним законом, у стані неосудності або в стані осудності чи обмеженої осудності, але до винесення вироку або під час відбування покарання захворіли на психічну хворобу, що позбавляє її можливості усвідомлювати значення своїх дій або керувати ними. Зокрема, згідно положень ст. 99 зазначеного вище Кодексу до відповідної особи можуть бути застосовані такі види примусових заходів медичного характеру [1]:

- а) поміщення у психіатричний заклад зі звичайним наглядом;
- б) поміщення у психіатричний заклад із суворим наглядом.

2. Примусове лікування (ст. 103) – це різновид заходу безпеки, передбачений КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, який за клопотанням трудового колективу чи органу охорони здоров'я поряд із покаранням може бути застосований до особи, що вчинила злочин, передбачений кримінальним законом.

3. Примусові заходи виховного характеру (ст. 104) – це різновид заходів безпеки, передбачені КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, які застосовуються до неповнолітнього у разі звільнення його від кримінальної відповідальності чи покарання. Зокрема, ч. 1 ст. 104 зазначеного вище Кодексу передбачаються такі види примусових заходів виховного характеру [1]:

- а) попередження;
- б) передача неповнолітнього під нагляд батьків, осіб, які їх замінюють чи спеціалізованих державних органів;

в) покладення на неповнолітнього обов'язку самотійно відшкодувати шкоду (у разі можливості);

г) покладення на неповнолітнього обов'язку брати участь у пробаційній програмі.

Примусові заходи виховного характеру, регламентовані ч. 1 ст. 104 КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, є вичерпними і до неповнолітнього може бути одночасно застосовано декілька їх видів.

4. Висилка (ст. 105) – це різновид заходу безпеки, передбачений КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, який може бути застосований до іноземних громадян і осіб без громадянства, засуджених за вчинення на території Республіки Молдова злочину, передбаченого кримінальним законом.

5. Спеціальна конфіскація (ст. 106) – це різновид заходу безпеки, передбачений КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, який застосовується щодо майна (в тому числі валютних цінностей) [1], яке:

- а) використовувалося чи призначалося для вчинення злочину;
- б) отримано внаслідок вчинення злочину, а також будь-які доходи від використання цього майна;
- в) передане з метою схилення до вчинення злочину або в якості нагороди за вчинення злочину;
- г) знаходиться у володінні за відсутності законних на це підстав;
- д) частково чи повністю перетвореного із майна, одержаного в результаті вчиненого злочином, або із доходів від такого майна;
- е) є предметом злочинів по легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансуванню тероризму.

Варто зазначити, що згідно положень ч. 4 ст. 106 КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року спеціальна конфіскація може бути реалізована навіть тоді, коли до винного не застосовуються заходи покарання [1].

6. Розширена конфіскація (ст. 106-1) – це різновид заходу безпеки, передбачений КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, який застосовується до особи, яка засуджена за вчинення злочинів, перелік яких регламентований ч. 1 ст. 106-1 зазначеного вище Кодексу. При цьому предметом розширеної конфіскації є майно, яке не є предметом спеціальної конфіскації. Більше того, розширена конфіскація у разі сукупної наявності наступних умов [1]:

- а) вартість майна, отриманого засудженим протягом 5 років, що охоплюють період, який передував вчиненню злочину, і період після вчинення злочину до дати винесення вироку, істотно перевищує законно отримані ним доходи;
- б) судовою інстанцією на підставі поданих у справі доказів встановлено, що відповідне майно одержано за вчинення злочинів, перелік яких регламентований ч. 1 ст. 106-1 КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року.

Аналізуючи інститут заходів безпеки, регламентованих КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, не можна не звернути увагу на те, що відповідно до положень ч. 1 ст. 98 зазначеного вище Кодексу останні застосовуються з метою усунення «небезпечного стану», у якому перебуває особа, і таким чином не допустити в майбутньому повторного вчинення нею діянь, передбачених кримінальним законом [1].

Таким чином, підводячи підсумки з усього вище наведеного, слід зазначити, що основним завданням реалізації заходів безпеки, передбачених КК Республіки Молдова від 18 квітня 2002 року, є забезпечення ефективного кримінально-правового впливу на злочинність та досягнення тих цілей, які стоять перед кримінально-правовою політикою відповідної держави.

Література

1. Уголовный кодекс Республики Молдова от 18 апреля 2002 года.
URL:<http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=331268&lang=2>